

Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi

www.turib.org

Yerel Halkın Kültürel Miras Farkındalığı: Birgi Örneği*

Songül Gökhan^{a**}, Erol Duran^b

^a İzmir Tinaztepe Üniversitesi, Sağlık Turizmi Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, E-posta: songul.gokhan@tinaztepe.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-6394-9844>

^b Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Çanakkale, Türkiye, E-posta: erolduran@comu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-0116-3189>

Öz

İzmir'in Ödemiş ilçesine bağlı yerleşim yerlerinden biri olan Birgi köyü, kültürel ve tarihi değerleri, geleneksel mimarisi ile dikkat çekmektedir. UNESCO'nun Dünya Mirası Listesi'ne aday olan Birgi yüzyıllar boyunca çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Birgi'de 100'ün üzerinde tarihi yapı bulunmaktadır. Bu yapıların orijinalliğini koruması, bölgenin tarihi ve mimari özelliklerini yansıtması turistler açısından çekicilik unsuru oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı, tarihi ve mimari özellikleri ile kültürel miras unsurlarına sahip Birgi'de yaşayan yerel halkın kültürel miras unsurlarına ilişkin farkındalıklarını araştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda Birgi'de yaşayan yerel halk ile farkındalıklarını ve algılarını keşfetmek için derinlemesine görüşme tekniği kullanılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında 30 kişiye ulaşılmış ve elde edilen veriler MAXQDA 2022 paket programı yardımıyla analiz edilmiş ve içerik kodları oluşturulmuştur. Analiz sonuçlarına göre Birgi'de yerel halkın ve yerel kültürün yok olmaya başladığı, bölge de yaşayan yaşlı kesimin tarihi yapılar hakkında bilgi sahibi olduğu, bölge hakkında çeşitli hikâyeler bildikleri, yörenin yemek ve el sanatları hakkında bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Ancak gençlerin Birgi'nin tarihi ve kültürel değerleri hakkında kısıtlı bilgiye sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca bölgenin sit alanı olarak ilan edilmesi ve yapıların restorasyonunun yüksek maliyeti olması nedeniyle yerli halkın satışlarla bölgeden çıktığı, bölgeye yeni yerleşimlerin olduğu görülmektedir. Bölgede el sanatlarının yok olmaya başladığı, kültürel değerler açısından otantikliğin bozulmaya başladığı görülmektedir. Araştırma, yerel kültür, sanat ve ekonominin güçlendirilmesinin önemini ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda turizm gelişiminde yerel halkın önceliklendirilmesinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Miras, UNESCO Dünya Mirası, Kültürel Miras Farkındalığı, Özgünlük.

Jel kodu: L83,018, R11

The Awareness of Local Communities on Cultural Heritage: The Case of Birgi

Abstract

Birgi village, one of the settlements in the Ödemiş district of İzmir, draws attention with its cultural heritage, historical significance, and traditional architecture. Birgi, a candidate for UNESCO's World Heritage List, has been home to various civilizations for centuries. Birgi hosts more than 100 historical structures. The preservation of their originality and reflection of the region's historical and architectural features serve as an attraction for tourists. The aim of this study is to investigate the awareness of the local people in Birgi, a town rich in historical and architectural features, about its cultural heritage. To achieve this, in-depth interviews were conducted with the local residents of Birgi to explore their awareness and perceptions. Within the scope of the research, 30 people were reached and the obtained data were analyzed with the help of the MAXQDA 2022 package program and content codes were created. According to the analysis results, it was seen that the local people and local culture in Birgi started to disappear, the elderly living in the region had information about historical structures, knew various stories about the region, and were informed about the food and handicrafts of the region. However, it has been observed that young people have limited knowledge about the historical and cultural values of Birgi. In addition, due to the declaration of the region as a protected area and the high cost of restoring the structures, it has been observed that the local people have left the region through sales and new settlements have been established in the region. It has been observed that handicrafts have begun to disappear in the region and authenticity has begun to deteriorate in terms of cultural values. The research has revealed the importance of strengthening local culture, arts and economy. In this context, the importance of prioritizing local people in tourism development emerges.

Keywords: Cultural Heritage, UNESCO World Heritage, Cultural Heritage Awareness, Authenticity.

Jel Code: L83,018, R11

Makalenin Geçmişi:

Gönderim Tarihi : 19. 11.2024

Birinci Düzeltme : 15.12.2024

Kabul : 26.01.2025

Makale Türü : Araştırma Makalesi

Gökhan, S., & Duran, E. (2025). Yerel Halkın Kültürel Miras Farkındalığı: Birgi Örneği. *Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 5(1), 23-37

* Bu makale sözlü bildiri olarak 18-20 Nisan 2024 tarihinde Balıkesir Üniversitesi tarafından düzenlenen IV. Balıkesir Turizm Kongresi'nde sunulmuştur. Ayrıca bu araştırmanın etik kurul izni Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 30 Mayıs 2024 tarihli 08/25 sayılı kararı ile alınmıştır.

** Sorumlu yazar e-posta: S. Gökhan (songul.gokhan@tinaztepe.edu.tr)

1. Giriş

Tarihsel süreç içerisinde insanın yaşamış olduğu tüm olaylar, toplumsal açıdan belli bir kültürel birikimin oluşmasına neden olmuş ve kültürel mirası oluşturacak unsurların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bir kente ait en önemli göstergelerden biri kültürel birikimdir. Kent kültürü, kentte yaşayan insanların, değer yargılarını ve kenti nasıl şekillendirdiklerini ortaya koymaktadır. Kültürel mirasta tüm bu kültürel değerlerin ve geleneklerin somut bir göstergesidir. Kente ilişkin kültürel miras unsurları modern yaşamın, kentleşmenin, hızla değişen teknolojiler nedeniyle değişim, dönüşüm geçirmekte hatta yok olmak tehlikesiyle yüz yüze kalmaktadır. Bu bağlamda kültürel mirasın zenginleşerek kuşaktan kuşağa aktarılabilmesi bilinçli bir kültürel koruma ile mümkün olacaktır. Kültürel mirasın korunması sadece ulusal değil, uluslararası bir konudur. İnsanlığın ortak mirası olması nedeniyle evrensel bir nitelik taşımaktadır (Batmaz ve Biçici, 2021). Bu bağlamda tarihsel süreç içerisinde birden fazla medeniyete ev sahipliği yapan Birgi'nin kültürel mirasının korunması önemli bir konudur. Kültürel mirasın korunması, kültürel miras unsurlarına ilişkin farkındalık ile yakından ilintilidir. Bu çerçevede Birgi'nin kültürel mirasının korunması yerel halkın kültürel mirasın farkında olmasını gerektirmektedir.

Birgi İzmir'in ödemiş ilçesine bağlı önemli medeniyetlere ev sahipliği yapmış bir beldesidir. Diyoş, Dioshieron, Hristopolis, Pyrgion, Pyrgi gibi farklı isimlerle anılan belde adının Evliya Çelebi'nin kenti 'Birge' olarak adlandırılmasından gelmektedir (Dural, 2004). Hititler, Frigler ve Lidyalılar başta olmak üzere birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış olan belde, 14. Yüzyıl başlarından itibaren de Aydınogulları Beyliği'nin merkez kenti haline gelmiştir (Keil, 2001; Diri, 2010). 15. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin hakimiyeti altına giren Birgi, İmam-ı Birgiyi olarak bilinen İslam aliminin beldeye yerleşmesiyle dini açıdan önemli merkezlerden biri haline gelmiştir. Ticari ve toplumsal bir merkez haline gelen Birgi, farklı dönemlere ilişkin mekânsal örüntülerin bir arada yer alması nedeniyle önemli bir kentsel mimariye sahiptir. (Birol vd., 2019). Birgi'de bugün Türk dönemlerine ait medrese, cami, konak, çeşme, türbe gibi birçok eser bulunmaktadır. Tarihi ve turistik değerleri ile önemli bir yerleşim yeri olan Birgi UNESCO tarafından Dünya Kültürel Miras Geçici Listesi'nde ve En İyi Köyler Listesi'nde yer almaktadır. Bu bağlamda son yıllarda yerli ve yabancı turistler ve işletmeciler tarafından büyük ilgi gören beldenin kültürel miras unsurlarına ilişkin çekicilikler ve değişikliklerin yakından takip edilmesi önem arz etmektedir. Bu doğrultuda bu çalışmada Birgi'de yaşayan yerel halkın kültürel miras farkındalıklarının araştırılması amaçlanmıştır. Yapılmış olan araştırma bir bölgede turizm gelişim sürecinin yıllar itibariyle yerel halkın sahip olduğu kültürel miras unsurlarına yönelik farkındalığının değişim yönünün ve düzeyinin takip edilmesi ve ölçülmesi açısından önem taşımaktadır. Bu araştırma, bir önceki araştırma sonuçlarının karşılaştırılmasıyla bölge turizm gelişim süreci açısından değişimin yönünün ve bölgede turizm gelişiminin kültürel miras ve yerel değerlerin özgünlüğüne etkisinin olumlu ve olumsuz boyutlarının belirlenmesi ve bu çerçevede turizm gelişimine yönelik yol haritasının oluşturulmasına dönük öneriler sunması açısından önemli bir boşluğu da doldurmaktadır.

2. Kavramsal Çerçeve

Özellikle I. Dünya Savaşı'nın insanlığın geçmişten günümüze yaratmış olduğu miras değerlerine yönelik olumsuz etkileri, Türkiye'nin de dahil olduğu 20 ülkenin katılımı ile Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), dünya üzerinde eğitim, bilim, kültür, iletişim ve enformasyon yoluyla küresel barışın tesisi, fakirliğin ortadan kaldırılması, sürdürülebilir kalkınmaya ve kültürlerarası diyalogun sağlanmasına katkıda bulunmak misyonu ile kurulmuştur. 2011 yılında Filistin'in de kabulüyle 195 üyeye ulaşmış

olan örgütün faaliyetlerinin özellikle küresel barış, fakirliğin ortadan kaldırılması ve sürdürülebilir kalkınma boyutuyla yeterliliği tartışma konusu olmakla beraber kültür ve kültür mirasının korunması, kültürler arası diyalogun artırılması ve özgünlüğün korunması konularında etkin faaliyetler yürüttüğünü belirtmek mümkündür (www.unesco.org.tr). Bu çerçevede günümüz küreselleşen dünyasında insanoğlunun ortak değerleri içinde yer alan miras alanlarının belirlenmesi ve özgünlüğünün korunması önemli bir konu olarak karşımıza çıkmakta olup UNESCO'nun bu konudaki faaliyetlerinin merkezine de özgünlük (otantiklik) kavramı oturmaktadır.

2.1. Özgünlük

Küreselleşmeyle ortadan kalkan sınırlar bireyin her yerden her ürüne erişimini mümkün kılarken, bir yanda da benzer ürünler ve hizmetlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Birbirine benzeyen ürün ve hizmetlerin arasında birey farklı olana, biricik ve tek olana özlem duymaktadır. Bu bağlamda turizm sektöründe farklılık arayışında olan turistler açısından otantiklik önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Turistler otel işletmelerinde, destinasyonlarda tarihi ve kültürel unsurları aramaya başlamışlardır. Kendine has özellikleri olan ve geçmişten günümüze kadar mevcut özelliklerini korumayı başaran destinasyonlar, turistlerin ziyaret tercihleri üzerinde etkili olurken, tekrar gelme niyetini de etkilemektedir (Çıvgın ve Tuna, 2023). Modern yaşamın getirdiği olumsuz etkilerden kurtulmak isteyen turistler için farklılığı keşfetme, otantik olanı deneyimleme arzusu, farklı destinasyonlara ve özgün olana yönelmeye neden olmuştur. Günümüz turisti günlük rutinlerin ve kitle turizmi odaklı alanların dışında daha bireysel ve otantik deneyim arayışındadır (Kim, 2014).

Küreselleşmenin, kapitalizmin ve tüketim kültürünün kendini daha net bir şekilde gösterdiği günümüz koşullarında yalnızca maddi unsurlar değil, mavi değerler de ticarileştirilebilir, satılabilir metalar haline gelebilmektedir. Ritüeller, yemekler, yapılar, turistik ürüne dahil olan birçok unsur halkın özgün yerel kültürüne uygun şekilde sergilenip sergilenmediğine göre otantik ya da otantik olmayan şeklinde sınıflandırılmaktadır (İlsay, vd., 2017). Bu açıdan özgün değerlere sahip Birgi'nin artan turizm hareketliliği sonrasında otantikliğin sunumu açısından incelenmesi ve yöre halkının kültürel miras farkındalığının anlaşılması gelecek planlamasının daha sağlıklı yapılması açısından önem arz etmektedir.

2.2. Turizmde Kültürel Miras ve Özgünlük

Turizmde sürdürülebilirliğin sağlanmasında kültür ve kimlik problemi önemli bir sorun olarak ön plana çıkmaktadır Hitchcock (1999). Turizm destinasyonlarında yaşayan ve çalışan halkın özgün kültürünün ve kimliğinin korunması, turizm sürdürülebilirliği açısından önemlidir ve aynı zamanda hem yerel hem de küresel ölçekte bölgenin kültür mirasını temsil etmektedir. Dolayısıyla kültürel miras, ekonomik büyümenin, kültürel alışverişin ve ulusal ve yerel kimliğin korunmasının ana itici gücü olarak turizmde önemli bir rol oynamaktadır. Lea'nın (2001) da vurguladığı üzere, turizm bir kültürel etkileşimdir, olumlu ve olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Kültürler arası temasın niteliğini, turistlerin profili ve beklentileri, temasın gerçekleştiği ortamın özelliği ve kültür pazarlayıcılarının/aktarıcılarının (turist rehberi vb.) rolü belirlemektedir (Lea, 2001; Duran, 2011).

Turizm fenomeni büyüdükçe özgünlük kavramı, kültürel alanların ve deneyimlerin sürdürülebilir yönetimine ilişkin tartışmaların giderek daha merkezi haline gelmektedir. Turizmde özgünlük, ziyaretçinin bir yer, gelenek veya toplulukla o yerin gerçek tarihi, sosyal ve kültürel değerlerini yansıtacak şekilde etkileşime geçtiği kültürel bir deneyimin veya eserin gerçekliğini ve özgünlüğünü ifade etmektedir (Bianchi, 2018). Bu-

nun yanında turizmde özgünlük kavramının genellikle turistlerin gerçek kültürel deneyimler aradığı ancak bu deneyimlerin yeniden yapılandırılmış veya arındırılmış versiyonlarıyla sunulabildiği “aşamalı özgünlük” (MacCannell, 1973) düşüncesi etrafında şekillendiğini belirtmek de mümkündür. Bu durum aynı zamanda Ury'nin (2009) de vurguladığı üzere bir sahne etrafında şekillenen turizm deneyimi içinde kültür ve kültürel miras değerlerine ilişkin özgünlüğün aynı zamanda sahnelenen bir özgünlük olarak turizmde yer edinmesi anlamına gelmektedir. Günümüz post modern turizmi içinde turistin bu sahneyi kabullenmiş olması, görece korunmuş alanları tercih ediyor oluşu aynı zamanda kısmi metalaşma ya da kısmi korunmuş olma paradoksunu da beraberinde getirmektedir (Duran 2019). Temel ayırım ise sahnelenmiş olsa da özgün değerlerin hem yerel halk hem de turist perspektifi ile bilinir hale gelmesi ve sürdürülebilirlik bilinci ile kullanılması dengesinde yatmaktadır. Dengenin bozulması, yerel kimliğin ve değerlerin kaybedilmesine ya da değişmesine yol açabilmektedir. Turizm ticarileştirme, standartlaştırma, otantik özelliklerin kaybolmaya başlaması ve turistlerin taleplerinin benimsenmesi gibi etkilerle bu dengenin ortadan kalkmasına yol açabilmektedir. Özellikle günümüz kitle turizmi ile oluşan ticarileşme ve küreselleşmenin baskıları, sıklıkla kültürün metalaşmasına yol açabilmekte, turizm ile özgünlük arasındaki ilişki bu çerçevede daha da zor ve karmaşık bir sürece girebilmektedir (Yılmaz, 2007; Duran, 2011; Öztürk, 2017; İlsay, vd., 2017; Düzgün, 2019).

2.3. Sosyal Değişim ve Turizm

Sosyal değişim, toplumsal kültürün, sosyal ve ekonomik yapının değişimini ifade etmektedir. Değişim olgusu, değişime konu olan çeşitli unsurların birleşimidir. Bu bağlamda turizmin bir bölgede meydana getirebileceği değişim, turizmin etkilediği alanlar ve ilişkiler temelinde değerlendirilmelidir. Turizmin turistik bölge üzerindeki ekonomik, çevresel, kültürel ve sosyal etkileri, bölgenin toplumsal değişimini önemli boyutta etkileme niteliğine sahiptir. Turizm bir toplumdaki değişimi diğer koşullarla birlikte hızlandırma etkisine sahip olmakla birlikte, özellikle yöredeki üretim ilişkilerini ve sosyal yaşamı değiştirme ve dönüştürme kapasitesine sahiptir. Turizmin bir yörenin ekonomik kalkınmasına olumlu etkileri bulunmaktadır. Ancak kültürel değerlerin erozyona uğraması ve sosyal yaşamda yerel halkın huzurunun bozulmasına neden olabilecek kalabalıklaşma, aile düzeninin bozulması gibi olumsuz etkileri de bulunmaktadır (Çakmakçı & Öztürk, 2019). Bu bağlamda turizm gelişimi ve bu gelişim sürecinin yerel halk, özgün kültür ve kimlik üzerine etkilerinin anlamaya dönük en önemli yaklaşım sosyal değişim teorisidir. 1900'lü yılların başında geliştirilen teori ile çok boyutlu olarak turizme konu kaynakların değiş tokuşu ulaşma/kullanma/paylaşma perspektifleri ile irdelenmektedir. Bu çerçevede yerel halk ve turizmin diğer paydaşları arasında gerçekleşen kaynak mübadelesinde ortaya çıkan karşılıklı faydanın sürdürülebilirliğinin sağlanması, aynı zamanda tüm bu paydaşlar arasında hem kaynaklara (somut ve somut olmayan kültürel miras unsurları dahil olmak üzere tüm çevre unsurları), hem de sürdürülebilirliğe ilişkin bilinç ve farkındalık düzeyinin artırılması ve buna yönelik uygulamaların teşvik edilmesi ile mümkündür (Allen vd. 1994; Jurowski vd., 1997; Andereck vd., 2005; Gonzales vd., 2018; Özkul ve Albayrak, 2019).

3. Yöntem

Kültürel miras unsurlarının gelecek nesillere aktarımında, sürdürülebilirlik, koruma ve kollama dengesinin sağlanması, yerel halkın farkındalık düzeyi üzerinde önemli bir rol oynamaktadır (Akpınar & Mancı, 2019). Yerel halkın kültürel miras farkındalığının kültürel miras unsurlarının devamlılığı açısından önemi göz önüne alındığında 2012 yılında UNESCO tarafından Dünya Kültürel Miras geçici listesinde alınan aynı zamanda 2022 yılında yine UNESCO tarafından “En İyi Köyler” (www.euronews.com) listesine alınan Birgi

son zamanlarda yerli ve yabancı turistler tarafından büyük ilgi görmeye başlamıştır. Bu bağlamda bu araştırma Birgi'de yaşayan yerel halkın kültürel miras unsurlarına yönelik farkındalık ve deneyimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırma sorusu şu şekilde oluşturulmuştur;

- Birgi Köyü'nde yaşayan yerel halkın, Birgi'nin somut ve soyut kültürel miras unsurlarına ilişkin farkındalık ve deneyimleri nasıldır?

Araştırmada verilerin toplanması için nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Nitel araştırma yöntemi kapsamında görüşme tekniği ile yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve katılımcılara sunulmuştur. Görüşme formunda katılımcılara yöneltilen sorular Duran (2011), Bianchi (2018), Batmaz & Biçici (2021), Ayazlar & Karakulak (2016) ve Çıvgın & Tuna (2023) tarafından yapılan çalışmalardan yararlanılarak oluşturulmuştur. Araştırma yarı yapılandırılmış soru formu kullanılarak yüz yüze görüşme şeklinde gerçekleştirilmiş ve katılımcılara şu sorular yöneltilmiştir.

1. Birgi'ye ait tarihi kültürel varlıklar ile ilgili ne kadar bilgiye sahipsiniz? Sizce Birgi de kaç tane kültürel açıdan önemli cami, medrese, hamam vb. yapı bulunmaktadır?
2. Birgi ye ait geleneksel el sanatları nelerdir?
3. Birgi'ye ait geleneksel yemekler nelerdir?
4. Birgi'ye ait geleneksel meslekler nelerdir?
5. Birgi de yapılan geleneksel kutlamalar ve eğlenceler nelerdir?
6. Kültürel varlıklara verilen önem hakkında ne düşünüyorsunuz?
7. Sizce Birgi'nin turizm açısından önemi nedir?

Bu araştırma yöntemsel olarak nitel araştırma yöntemi desenlerinden derinlemesine görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma zamansal olarak boylamsal araştırma tipi bir araştırmadır. Boylamsal analiz incelenen konunun zaman içindeki değişimi ve gelişimini ele alan ve belirli aralıklarla tekrarlanan derinlemesine ve kapsamlı gözlem yapmayı içeren bir yaklaşımdır (Karasar, 2009). Boylamsal araştırmalar, uzun zaman aralıklarında, bazı durumlarda onlarca yıl boyunca aynı olguyu ölçen araştırmalardır. Görüşmeler 2021 Mart ayı ve 2024 Mart ayı olmak üzere iki farklı zamanda gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 2021'de 15 ve 2024'te 15 kişi olmak üzere toplamda 30 kişiye ulaşılmış ve elde edilen veriler MAXQDA 2022 paket programı yardımıyla çözümlenmiş ve içerik analizine tabii tutularak kodlar oluşturulmuştur.

3.1. Araştırma Bulguları

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış soru formu ile gerçekleştirilen görüşme sonrasında elde edilen veriler MAXQDA veri analizi programı ile analiz edilmiştir. Bu analiz sonucunda Tablo 1'de yer alan 2021 kodları ve Tablo 2'de yer alan 2024 kodlar elde edilmiştir.

Tablo 1. 2021 Yılına İlişkin Kod Frekansları

	Bölümler	Yüzde
Turist- Yerel Halk Çatışması	2	15,38
Turizm Açısından Önem	1	7,69
Kültürel Varlıklara Verilen Önem	2	15,38
Geleneksel Kutlamalar ve Eğlenceler	2	15,38
Geleneksel Yemek Kültürü	3	23,08
Geleneksel El Sanatları ve Meslekler	1	7,69
Birgi'nin Tarihi ve Kültürel Varlıkları	2	15,38
TOPLAM	13	100,00

2021 yılında gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda ortaya çıkan kodları içeren Tablo 1 incelendiğinde sırasıyla “geleneksel yemek kültürü, geleneksel kutlamalar ve eğlenceler, kültürel varlıklara verilen önem turist yere halk çatışması” konuları en çok dikkat çekilen konular olmuştur.

Tablo 2. 2024 Yılına İlişkin Kod Frekansları

	Bölümler	Yüzde
Turizm ve İşletmeler	2	3,39
Köydeki Değişim ve Göç	1	1,69
El Sanatları ve Endüstriyel Ürünler	6	10,17
Kültürel Miras ve Koruma	1	1,69
İnşaat ve İzinsiz Yapılar	11	18,64
Turistler ve Köy Halkı İlişkisi	1	1,69
Ekonomik Zorluklar ve Geçim Kaynakları	4	6,78
Yerel Yönetim ve Hizmetler	5	8,47
Çevre ve Doğal Kaynaklar	2	3,39
Yerel Kimlik	12	20,34
Güçlü Yanları	8	13,56
Zayıf Yanları	6	10,17
TOPLAM	59	100,00

2024 yılında gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda ortaya çıkan kodları içeren Tablo 2 incelendiğinde sırasıyla “yerel kimlik (yerel kültür ve yerel ürünler), inşaat ve izinsiz yapılar, güçlü yanlar (bu kodun alt kodları UNESCO, tarihi ve kültürel varlıkları kodlarını içermektedir), el sanatları ve endüstriyel ürünler” konularının en çok dikkat çekilen konular olduğu görülmektedir.

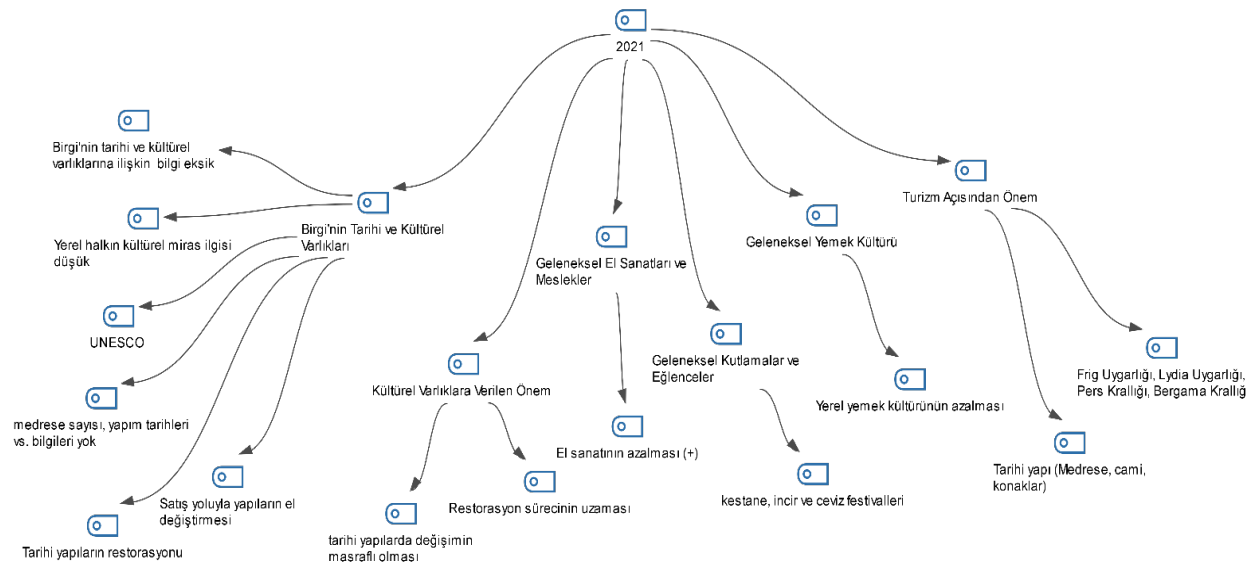
2021 ve 2024 yıllarında yapılan görüşmeler sonucunda ortaya çıkan kodlar incelendiğinde; 2024 yılında yerel kültür ve yerel ürünler inşaat ve izinsiz yapılar konularının daha ön plana çıktığı, 2021 yılında bahsedilen geleneksel yemekler ve festivaller konularının 2024'te bahsedilen kodlar listesinde yer almadığı görülmüştür. Bu bilgiler ışığında iki araştırma dönemi arasında yerel kültüre ilişkin unsurların azalmaya başladığını söylemek mümkündür. Nitekim katılımcı 5'in;

K5: “:Burada biz isterdik ki köylü kendi el ürününü emeğini satsın köylü kalkınsın... ama işte öyle olmadı.. Dışarıdan gelenlerin bize en büyük zararı o konuda oldu. Şimdi yukarı meydana git bir

sürü buraya ait olmayan ürün satılıyor yok pekmez şurubuymuş, yok balmış, onlar satılıyor. Buraya özgü kestane, ceviz, patates, incir, kuru fasulye (ama öyle gidip marketten alıp getirip meydana satılmayacak, tarladan gelecek, meydana bunu çok görüyoruz). Kemeraltı'ndan Denizli'den toplanıp getirilen bir sürü ürün var onlar satılıyor en büyük sıkıntı o. karadut pekmezi falanda buranın ürünü değil hep dışarıdan onlarda. Glikozdan başka bir şey değil bu. İlk başlarda dışarıdan gelenler bunu başlattı, sonrasında bizimkilerde baktılar onlar kazanıyor onlarda yapmaya başladı. Eskiden insanlar burada kekik suyunu kendi yapardı, karadutunu kendi yapardı”

İfadeleri bu yorumu destekler niteliktedir. Tablo 3'te 2021 yılında gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen kodların üst kod- alt kod ilişkisi gösterilmektedir.

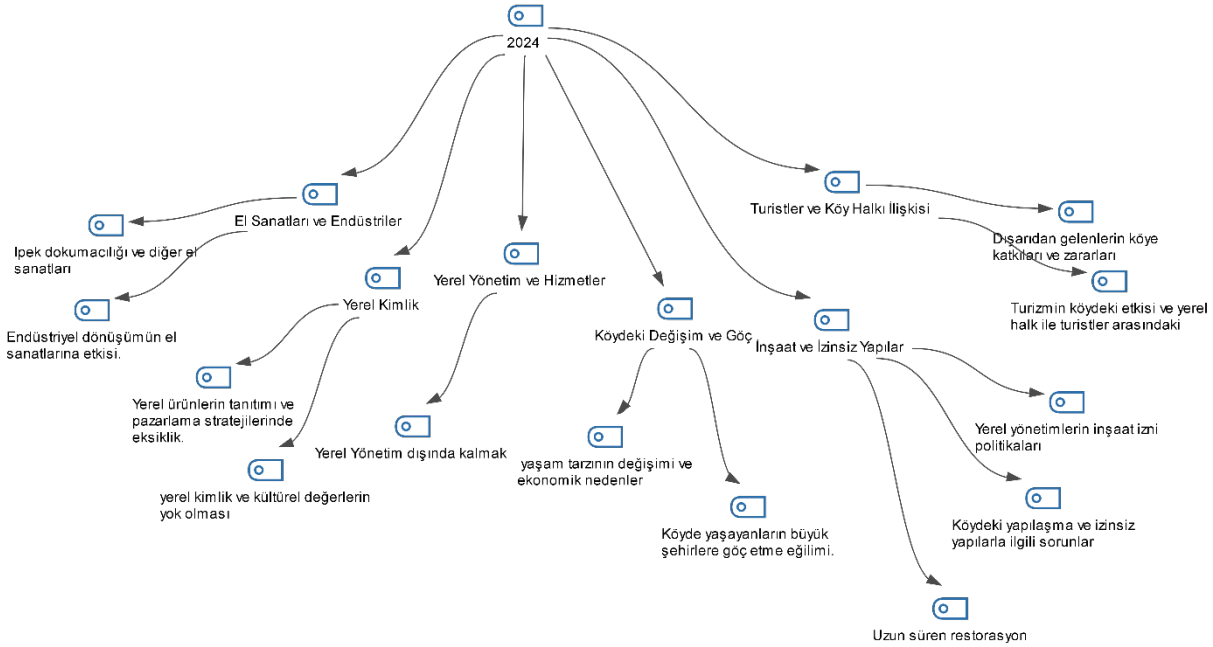
Tablo 3. 2021 Yılına İlişkin Alt-Kod Üst-Kod Hiyerarşisi
Hiyerarşik Kod-Alt kod Modeli

Tablo 3 incelendiğinde; Birgi'nin tarihi ve kültürel varlıkları kodunun, Birgi tarihi ve kültürel varlıklarına ilişkin bilgi eksikliği, yerel halkın kültürel mirasa olan ilgisinin düşüklüğü, UNESCO, tarihi yapıların restorasyonu, satış yolu ile yapıların el değiştirmesi alt kodlarını içerdiği görülmektedir. Kültürel varlıklara verilen önem kodunun, tarihi yapılarda değişimin masraflı olması ve restorasyon sürecinin uzun olması olmak üzere iki alt kodunun olduğu görülmektedir. Geleneksel el sanatları ve meslekler kodunun, el sanatının azalması alt kodu bulunurken, geleneksel kutlamalar ve eğlenceler kodunun kestane, incir ve ceviz festivalleri alt kodu bulunmaktadır. Turizm açısından önemi kodunun tarihi yapılar ve Frigya, Lidya, Pers Krallıkları gibi farklı medeniyetlere ev sahipliği yapması alt kodları bulunmaktadır. Bu kodlar ışığında 2021 yılında gerçekleştirilen araştırma sırasında yerel halkın kültürel varlıklara ve tarihi değerlere ilişkin bilgilerinin sınırlı olduğu söylenebilir. Nitekim katılımcı 2'nin;

K2: “Aslında ben çok az bilgiye sahibim yalan yok. Meydandaki tarihi camiyi biliyorum. İmamı Birgi'yi biliyorum. Çok fazla o kadar bilgim yok. Caminin tarihi ile ilgili kim yapmış ne zamandan kalmış ayrıntılı bilgiye sahip değilim. Lidyalılar, Persler yaşamış buralarda.”

İfadeleri bu yorumu destekler niteliktedir. Tablo 4'te 2024 yılında gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen kodların üst kod- alt kod ilişkisi gösterilmektedir.

Tablo 4. 2024 Yılına İlişkin Alt-Kod Üst-Kod Hiyerarşisi

Tablo 4 incelendiğinde; el sanatları ve endüstriler kodunun, ipek dokumacılığı ve diğer el sanatları, endüstriyel dönüşümün sanata etkisi alt kodlarına sahip olduğu görülmektedir. Yerel kimlik kodunun, yerel tanıtım ve pazarlama stratejilerinde eksiklik ve yerel kimlik ve kültürel değerlerin yok olması alt kodları bulunmaktadır. Yerel yönetim ve hizmetler kodunun yerel yönetim dışında kalmak alt koduna, köydeki değişim ve göç kodunun, yaşam tarzı değişimi ve ekonomik nedenler, köyde yaşayanların büyük şehirlere göçmesi alt kodları bulunmaktadır. İnşaat ve izinsiz yapılar kodunun, yerel yönetim inşaat izin politikaları, köydeki yapılaşma ve izinsiz yapılarla ilgili sorunlar, uzun süren restorasyon alt kodları bulunmaktadır. Turistler ve köy halkı ilişkisi kodunun, dışarıdan gelenlerin köye katkıları ve zararları, turizmin köydeki etkisi ve yerel halk ile turist arasındaki etkileşim alt kodları bulunmaktadır. Dışarıdan gelenlerin köye katkı ve zararları alt kodunda katılımcılar, köye katkı olarak sonradan yerleşenlerin kültürel değerlere daha fazla sahip çıktıklarını, daha fazla bilgi sahibi olduklarını dile getirmiştir. Dışarıdan gelenlerin köye zararları olarak ise; köy ile hiçbir organik bağı olmayan kişilerin farklı satın alma yolları ile geldikleri ve işletmeler açtıkları ve köye ilişkin olmayan endüstriyel ürünleri

2021 ve 2024 yıllarında gerçekleştirilen iki araştırma dönemi birlikte incelendiğinde Birgi'nin söz konusu yıllar arasında çok hızlı bir değişime uğradığı görülmektedir. 2021 yılına göre 2024 yılında gerçekleştirilen araştırma sırasında yerel halkın tarihi ve kültürel değerler hakkında daha fazla bilgiye sahip olduğu görülmüştür. Bu değişimi sosyal değişim teorisi ile açıklamak mümkündür. Sosyal değişim teorisi turistlerin ziyaret ettikleri yerlerden edindikleri bilgileri paylaşımlarını ve bilginin değişimin bir parçası olduğunu ileri sürmektedir. Bu değişim her iki taraf içinde fayda sağlamaktadır. Turist hareketlerinin artması Birgi halkının kültürel miras farkındalığına olumlu yönde etki etmiş görünmektedir.

Tablo 5'te 2021 yılında gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veriler kullanılarak oluşturulan kelime bulutu yer almaktadır.

Tablo 5. 2021 Yılına İlişkin Kelime Bulutu

Tablo 5 incelendiğinde en çok kullanılan kelimelerin evler, eski, incir, keşkek, ceviz, tarih, medrese kelimelerinin olduğu görülmektedir. Bu kelime bulutu ve önceki kodlar ve görüşmeler bir bütün olarak düşünüldüğünde Birgi’de yaşayan yer halkın en çok üstünde durduğu konunun evlerin eski olması, değişiklik yapmanın önündeki yasal engeller, restorasyonun çok masraflı olmasının yer aldığı görülmektedir. Tablo 6’da 2024 yılında gerçekleştirilen görüşmelere ilişkin kelime bulutu yer almaktadır.

Tablo 6. 2024 Yılına İlişkin Kelime Bulutu

Tablo 6’ da yer alan kelime bulutu incelendiğinde Birgi halkının 2024 yılında en çok tekrar eden kelimelerin “dışarıdan, ipek, tarih, turizm, ürün” olduğu görülmektedir. Bu kelimeler üzerinden de Birgi halkının 2024 yılında en çok üzerinde durduğu konuların, dışarıdan gelen insanlar ve ürünler, yok olmaya yüz tutan ipek-

böceği yetiştiriciliği ve ipek dokumacılığı, Birgi'nin tarihi ve turizm değeri olduğu görülmektedir. Tablo 7'de 2021 ve 2024 yılında gerçekleştirilen görüşmelere ait kelime bulutu yer almaktadır.

Tablo 7. 2021 ve 2024 Kelime Bulutu

Tablo' 7 incelendiğinde; 2021 ve 2024 yıllarında gerçekleştirilen görüşmelerde en çok kullanılan kelimenin Birgi'nin tarihi olduğu görülmektedir. Ayrıca incir, kestane, konak, huzur, dışarıdan, kültürel, iğne oyası kelimelerinin de sıklıkla kullanıldığı görülmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Birgi halkının kültürel miras farkındalığına ilişkin gerçekleştirilen bu araştırma sonucunda, köy yaşamına ilişkin geleneksel değerlerin ve ekonomik yapıların modernizasyonu ve dış etkiler nedeniyle önemli bir dönüşüm yaşandığı görülmüştür. Birgi'de yaşanan değişimde köye ilişkin turizm unsurlarının ticarileşme sonucu otantik yapıya zarar verici hale geldiğini göstermektedir. Bu durum Roger'ın (2002) kırsal alanların ve yaşam tarzlarının turizm unsuru olarak sunulmasının, metalaşmaya yol açarak yerel yaşamın ve kimliğin özgünlüğünü yitirmesine neden olacağı yönündeki savını destekler niteliktedir. Ticarileşme ve küreselleşme baskıları, kültürün metalaşmasına yol açarken, turizm ile özgünlük arasındaki ilişkinin daha zor ve karmaşık bir hale girmesine neden olmaktadır (Yılmaz, 2007; Duran, 2011; Öztürk, 2017; İlyas vd., 2017; Düzgün, 2019). Bu bağlamda Birgi'de bozulmaya başlayan otantik yaşamın korunması önem arz etmektedir.

Turizm hareketlerin artmasına paralel bir şekilde artan dış yatırımların plansız bir şekilde gerçekleşmesi köydeki geleneksel yaşam tarzı ve ekonomi üzerinden büyük etkiye sahiptir. Bu değişim ve dönüşüm süreci, köy halkının ekonomik ve kültürel dengesi koruma çabasına ters bir şekilde karmaşık bir şekilde ilerlemektedir. Turizme yönelik yatırımların artması ve işletme sayısının artış göstermesiyle birlikte geleneksel el sanatları ve yerel ürünlerde azalış görülmekte, ekonomik anlamda dengesizlikler ortaya çıkmaktadır. Yerel halkın Birgi'de turizmin gelişme sürecine etkin bir şekilde dahil edilmediği, yerel halkın geçim kaynaklarının azalması nedeniyle kent merkezlerine göç eğilimlerinin arttığı ve köy nüfusunda yerel halkın sayısının azalmaya başladığı görülmektedir. Bu durum yerel ekonomi ile kültür arasında bir boşluk oluşturmakta ve yerel kimliğin korunmasını zorlaştırmaktadır.

Birgi'de yerel yönetimin yetersiz olması ve kültürel mirasın korunmasındaki zorluklar nedeniyle dış etkilerin kontrolsüz bir şekilde yayıldığı görülmektedir. Artan turizm hareketliliğinin yerel halk ile turistler arasında anlayış eksikliğine ve kültürel çatışmalara yol açtığı, bu durumun yerel kültürün ve kimliğin korunması açısından ciddi bir tehdit oluşturduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, Birgi'de yaşanan kültürel dönüşüm, dengeli ve katılımcı bir anlayışı gerektirmektedir. Yerel yönetim tarafından daha etkili politika geliştirilmesi, yerel ekonominin desteklenmesi ve kültürel mirasın korunması için önlemler alınması önem arz etmektedir. Yerel halkın katılımının desteklenmesi, Birgi'nin kalkınmasının sürdürülebilmesi açısından kritik bir öneme sahiptir.

Destek Bilgisi: Bu çalışmanın hazırlanması süresince herhangi bir bireyden ya da kurumdan aynı ya da nakdi bir yardım/destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Makalede herhangi bir çıkar çatışması ya da kazancı yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar tarafından beyan edilmektedir. Aksi bir durumun tespiti halinde Turizm ve İşletme Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarına aittir.

Bilgilendirilmiş Onam Formu: Tüm taraflar kendi rızaları ile çalışmaya dâhil olmuşlardır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: %50, %50

Kaynakça

- Akpirinç, E., & Mancı, A. R. (2019). Yerel halkın kültürel miras farkındalığı ve deneyimi: Şanlıurfa örneği. *Uluslararası Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 245-260. <https://doi.org/10.30625/ijctr.647631>.
- Allen, L.R., Hafer, H.R. Long, P.T., & R. Perdeu. (1994), Rural residents attitudes toward recreation and tourism development, *Journal of Travel Research*, 3 (4), 27-33.
- Andereck, K.L., Valentine, K.M., Knopf, R.C., & Vogt, C.A. 2005. Residents' perceptions of community tourism impacts. *Annals of Tourism Research*, 32 (4), 1056-1076.
- Batmaz, Y. N., & Biçici, G. (2021). Türkiye'de somut kültürel mirasın korunması üzerine bir alan araştırması: Kırıkkale-Delice Örneği. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 4(1), 97-110. <https://doi.org/10.33712/mana.827589>.
- Birol, H., Yılmaz, Y. , & Saçan, C. (2019). Birgi Tarihi Yerleşiminin Sürdürülebilir Bir Yaklaşımla Korunmasında Yer Kimliğinin Rolü, *IBAD*, 2019 (Özel Sayı), 185-197.
- Bianchi, R. V. (2018). The political economy of tourism development: A critical review, *Annals of Tourism Research*, 70, 88-102.
- Çakmakçı, E., & Öztürk, Ş. (2019). Değişimin bir faktörü olarak turizm, *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Ekim 2019, Sayı:47/2, 1-7.
- Çıvgın, H., & Tuna, M. (2023). Otantikliğin tavsiye etme niyeti ve destinasyon tatmini üzerindeki etkisinde algılanan destinasyon imajının aracılık rolü, *Alanya Akademik Bakış*, 2023, 7, 1. 389-411.
- Diri, F. (2010). *Construction techniques of traditional Birgi houses*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dural H. (2004). *Ödemiş Tarihi* (Yay. Haz. S. Yetkin). İzmir: Ödemiş Belediyesi Kültür Yayınları.
- Duran, E. (2011). Turizm, kültür ve kimlik ilişkisi; Turizmde toplumsal ve kültürel kimliğin sürdürülebilirliği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(19), 291-313.
- Duran, E. (2019). Turist perspektifinden, Ed: Erol DURAN, Cumhuriyet ASLAN. Turizmin Sosyal Psikolojik Dinamikleri, s. 155-172. *Paradigma Akademi Yayınları*, İstanbul.
- Düzgün, N. (2019). *Kültürel mirasın turizmdeki rolü: Ayasofya örneği*. İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Hitchcock, M. (1999). Tourism and ethnicity: Situational perspectives. *International Journal of Tourism Research*, 1(1), 17-32.
- Gonzales, V. M., Coromina, L., & N. Gall. (2018). Overtourism: Residents' perceptions of tourism impact as an indicator of resident social carrying capacity - Case study of a spanish heritage town, *Tourism Review*, 73 (3), 77-296.
- İlsay, S., Şahin, N. N., & Doğdubay M. (2017). Turizm ve Yiyecek İçecek Endüstrisinde Sahnelenen Otantiklik (Eleştirel Bakış). *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*. 5(2). 169-181.

- Jurowski, C, Uysal, M. ve D. Williams. (1997), A theoretical Analysis of Host Community Resident Reactions to Tourism, *Journal of Travel Research*, 36 (2), 3-11.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kiel, M. (2001). Birgi, Batı Anadolu'da eski bir Türk kültür merkezi, Çev. Rahmi H. Ünal, Birgi/Tarihi, Tarihi Coğrafyası ve Türk Dönemi Anıtları, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı yayını.
- Kim, J. H. (2014). The Antecedents of memorable tourism experiences: The development of a scale to measure the destination attributes: Associated with memorable experiences”, *Tourism Management*,44. 34-45.
- Lea, J. (2001). *Tourism and Development in the Third World*. Routledge, London and New York.
- MacCannell, D. (1973). Staged authenticity: Arrangements of social space in tourist settings. *American Journal of Sociology*, 79(3), 589-603.
- Özkul, E., Albayrak, A. (2019). *Turizmin sosyal yaşam üzerine etkileri*, Ed: Erol Duran, Cumhuriyet Aslan. Turizmin Sosyal Psikolojik Dinamikleri, 53-71. *Paradigma Akademi Yayınları*, İstanbul.
- Öztürk, D. (2017). *Kapadokya'da Otantik Turizm Deneyimleri ve Sürdürülebilirlik*. Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Rogers, S. (2002). Which Heritage? Nature, Culture, and Identity in French Rural Tourism.” *French Historical Studies*, 25(3), 63- 162. *Society for French Historical Studies*. 6649. EBSCO Publishing
- Urry, J. (2009). Turist Bakışı. Çev. Enis Tataroğlu, İbrahim Yıldız. *Bilge Su Yayıncılık*. 1. Basım. Ankara.
- Yılmaz, B. S. (2007). *Turizmin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri*. Editör. Orhan İçöz. Genel Turizm: Turizmde Temel Kavramlar ve İlkeler. 183-200, Turhan Kitabevi, Birinci Basım: Ankara.

Extensive Summary

The Awareness of Local Communities on Cultural Heritage: The Case of Birgi

Songül GÖKHAN*

This study aims to investigate the awareness of the local community in Birgi, a village in the Ödemiş district of İzmir, regarding its cultural heritage. Birgi is a historically and culturally significant settlement renowned for its traditional architecture and rich heritage. The village, which has hosted various civilizations over centuries, contains more than 100 historical structures and is a candidate for the UNESCO World Heritage List. This study examines the perspectives of the local community on historical structures, traditional handicrafts, local cuisine, and the impacts of tourism on the region.

A qualitative research method was adopted, and in-depth semi-structured interviews were conducted in two phases, in 2021 and 2024. A total of 30 participants were interviewed, and the collected data were analyzed using the MAXQDA 2022 software through content analysis. The findings indicate notable changes in cultural heritage awareness within the region. In 2021, the local community demonstrated limited knowledge regarding Birgi's historical and cultural assets. However, the 2024 interviews revealed an increased awareness of cultural heritage among the local population, albeit accompanied by a gradual decline in traditional lifestyles. The study also found a weakening of traditional handicrafts and local cuisine, with silk weaving and other artisanal practices facing extinction. While discussions in 2021 emphasized traditional foods and festivals, these topics were notably less prominent in 2024.

The inclusion of Birgi on UNESCO's Tentative List and its recognition as one of the "Best Tourism Villages" has heightened its touristic appeal. However, these developments have also contributed to increased commercialization, causing displacement of the local population and deterioration of the village's authenticity. Participants acknowledged the economic contributions of newcomers to the area but also expressed concerns that industrially produced goods were replacing locally made products, leading to a loss of authenticity. Economic challenges have forced many local residents to sell their properties, leading to an influx of new settlers who establish businesses that do not align with the village's cultural heritage. This shift has resulted in changes to the traditional lifestyle and significant alterations to Birgi's historical fabric. Additionally, prolonged restoration processes and challenges in obtaining construction permits have driven further migration from the village.

The increase in tourist activity has enhanced cultural heritage awareness among the local population, yet this awareness remains predominantly among the elderly. The younger generation exhibits lower levels of knowledge and engagement with Birgi's historical and cultural values, showing diminished interest in traditional crafts and culinary heritage. The findings suggest that while cultural heritage awareness has increased in Birgi, the risk of cultural erosion continues to rise. The economic benefits of tourism development must be balanced with measures to preserve cultural heritage.

In light of these findings, several recommendations are proposed for the sustainable preservation of cultural heritage in Birgi. Greater local participation in tourism-related decision-making processes should be encouraged to ensure that development aligns with the community's needs. Traditional handicrafts

---

* Corresponding author at: İzmir Tinaztepe University, Department of Health Tourism, İzmir, Türkiye, E-mail: songul.gokhan@tinaztepe.edu.tr

and local production should be supported through incentives and policy interventions. More effective regulations are needed to control construction activities and preserve the historical fabric of the village. Educational programs should be implemented to enhance young people's awareness of cultural heritage and ensure its transmission to future generations. Furthermore, tourism policies should prioritize cultural and environmental sustainability rather than focusing solely on economic gains. This study highlights the importance of assessing the cultural heritage awareness of the local community in Birgi and provides insights into the necessary measures for its preservation. A balanced approach to tourism development, one that integrates economic benefits with cultural sustainability, is essential to maintaining the unique identity and heritage of the region.